

REDAKCIINĖS KOLEGIJOS TRIBŪNA

(Nr.62)

Merapjūtė: kas ką nukirs kovo 1-ąją?

R Vladas VAICEKAUSKAS
„Respublikos“ apžvalgininkas

Kovo 1-ąją turėsime 60 merų sąrašą. Žinosime, kokios partijos, kokiomis proporcijomis aptūps 1524 tarybų narių kėdes. Ar mero postą laimės bent vienas nepartinis visuomenininkas? Jei laimės, tai kiek prireiks laiko, kol vargšą sudoros sisteminės tarybų partijos?

Ką iš savivaldos rinkimų laimės Tauta?

■ ■ ■

Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas Zenonas Vaigauskas kviečia pirmąsyk tiesiogiai rinkti merą, bet įstatymas man tiesiogiai rinkti tarybos narių neleidžia.

■ ■ ■

Aš merą išrenku, bet jo darbą kontroliuoja tarybų partijos. Ne aš, rinkėjas, o tarybų partijos kreipiasi į teismą, kad mano išrinkto mero veikla būtų suspenduota, - mano išrinktas meras nesutaria su partijomis.

Svarstau: aš išrenku merą ir jo likimą atiduodu į liūto - partijos - nasrus. Kaip CK laikais.

■ ■ ■

Anądien pamokslą išdrožiau kaimyno Mockaus šunėkui: ko cypį, ko blaškaisi lyg meras prieš rinkimus? Turi kaulą panosėj, turi savivaldą per lenciūgėlio ilgį, ko dar?

Nugirdo mano kalbą Mockus ir prajuko: nepamokslauk mano Blusai, geriau pasižiūrėk, prie kokio ilgio pavadžio pririštas tavo meras. Merai laimės turės tiek, kiek leis Centro lenciūgėlis. Šiandien, Vlada, gyvename *lenciūgėlio* epochą, visi taip surišti ir supinti, kad pagadinęs orą neturi kur dingti. Pasakyk man, už kokio ilgio pavadėlio laiko mus ES.

■ ■ ■

Vartau užrašų knygele. Jų turiu šimtą. Ten parašyta tai, kas man labiausiai rūpėjo.

2014 metų birželis. „Panorama“. Ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius: po metus trukusio eksperimento savivaldybėms leidome savarankiškai skirstyti pašalpas. Vėliau premjeras žodį „leidome“ daug sykių kartos radijo, televizijos žiniuose. Kartoja iki šiol. Pats džiaugiasi, kad leido...

■ ■ ■

Svarstau: tai už kokią savivaldą esu kviečiamas balsuoti? Už tą, kuriai kažką Centras leido? Mane, rimtą žmogų, rimtas žmogus, VRK pirmininkas Z.Vaigauskas, ragina balsuoti už Centro leidimais supančiotą savivaldą. Už trumpo pavadėlio laikomą merą? Abu gerai žinome, kad man, lais-

Stasio Žumblo nuotr.

Gediminas Kirkilas, su kuriuo maloniai pasišnekėdavome apie didelių lydekų gaudymą, tiesiog tirpo: tai bene geriausia visų laikų finansų ministrė.

■ ■ ■

Pasirodo, partijos negalėjo dalyvauti 2011 metų savivaldos rinkimuose, nes jas slėgė 4,5 mln. skola iš praėjusių Seimo rinkimų.

Ką daro Ingrida? Ji, pasitarusi su Andriumi Kubiliumi ar jo paliepta, 4,5 mln. skolos sumoka biudžeto, t.y. rinkėjų, pinigais. O kad ateityje tokių ne visai malonių pasekmių būtų išvengta, Centras pakeičia rinkimų įstatymą ir partijos imamos finansuoti vien biudžeto pinigais. Į šiuos rinkimus jos eina susišlavusios arti 20 mln. litų - partijų elektoratas papildomai sušėpė 2 proc. lėšomis nuo „Sodros“ įmokų! Padorūs žmonės tuos 2 proc. panaudojo našlaičiams ir senelių namams.

Svarstau: aš, pasirodo, mokėdamas mokesčius podraug sumoku partijoms, kad šios be vargo dalyvautų rinkimuose ir juos laimėtų! Varguomenei privalu padengti visas partinių rinkimų reklamines išlaidas, beprasmius, lėkštus debatus televizijos ir radijo forumuose, sumokėti už partinių veidelius transporto stotelėse, reklaminiuose skyduose. Nors partijų gretose tūntai milijonieriai! Partijos it erkutės įsisiurbusios į rinkėjų sprandus ir čiulps tol, kol tas leisgyvis išdums į kitas šalis!

■ ■ ■

Gaila žiūrėti, kaip panešiotas *žiponėlio* savininkas visuomenininkas į rinkimus eina plikas kaip tilvikas - jis vis dar viliasi, kad jam pavyks atrasti sveiko proto ir sveikos sąžinės čakras rinkėjų širdyse. Viltis tikrai miršta paskutinė - ji kaip siela dar ilgai skrajoja virš partijų supulto rinkimų kapo.

■ ■ ■

Sėdžiu su meru.

- Jūs vėl siekiate mero posto?

- Taip. Tam, kad dar sykių pamėginčiau atpančioti savivaldą. Noriu parodyti, ką gali laisva demokratiška, europietiška savivalda.

- Bet Tamsta daug pasiekėte ir supančiotas. Esate geriausių merų dešimtuose.

- Tai pusė to, ką galėjau padaryti.

- O aš su jumis, kaip laisvas pilietis, galėčiau siekti mero posto?

- Jūs? Jūs negalėtumėte. Mane remia partijos, o kas rems jus?

- O kam man tie rėmėjai? Praėjusiuose savivaldos rinkimuose užteko surinkti tam tikrą parašų skaičių. Sąrašiniams partiniams ir to nereikėjo.

- Patobulinus savivaldos įstatymą, dabar privalai suburti ne mažiau nei 50 žmonių grupę (jei tarybą sudaro 25 nariai), suformuoti sąrašą ir registruoti Rinkimų komisijoje.

- O jeigu toje mano suburtoje 50-ies grupėje atsiras gudresnis, jaunesnis, perspektyvesnis, džipuotas ir pinigotas?

- Tuomet jūsų šansai apmažtų. O gal ir visai ištirptų.

- Ką man daryti?
- Kaip bičiuliui patariu: įstok į partiją ir šansai padidės 60 kartų.

- O kodėl man taip apsunokino rinkimus?

- Dėl „auksinio balso“ problemos.

■ ■ ■

Dėmesio! „Auksinio balso“ problema atsirado po 2011 metų savivaldos rinkimų - tuomet buvo leista pačiam iškelti savo kandidatūrą į savivaldybių tarybų narius. Per partijų neapsižiūrėjimą rinkimus laimėjęs nepartinis trapios daugumos sąlygomis įgijo „auksinio balso“ privilegiją: užtenka iš dešinės perbėgti į kairę ar atvirkščiai, ir išsyk susidaro 13-os iš 25-ių narių nauja dauguma, ir meras, kaip dalgiu pakirstas, virsta iš kėdės. Dėl to kai kuriose savivaldybėse merai per kadenciją virto du, tris ir net keturis kartus. Be to, „auksinis balso“ reikalavo iš partijų privilegijų: geresnio posto, geresnio atlygio ir, matyt, dar kai ko. Partijos sukilo ir savivaldos rinkimų įstatymą bematant „patobulino“: dabar vienas pats kandidatuoti į savivaldos tarybos nario postą nebegali. Konstitucinė teisė rinkti ir būti išrinktam šiurkščiausiu būdu susiaurinta. Partinės savivaldybės mano demokratiškas teisių sąskaita pasilengvino sau gyvenimą.

■ ■ ■

Kovo 1-ąją savivaldybių mūšio lauke išsirikiuos du sparnai.

Partiniame sparne - 60 savivaldybių su maždaug 16 tūkst. darbuotojų, 600 seniūnijų su 3 tūkst. tarnautojų, visų valstybinių įstaigų vadovai, partiniai su maždaug 60 tūkst. elektorato narių. Rinkėjų pinigais paauskuotos plazdės partinės vėliavos.

Visuomenininkų sparne išsirikiuos panešiotų švarkelių inteligentijos, laisvų piliečių pulkai.

Partinis sparnas neš plakatus su užrašais, kokius darbus jie nuveikė ir ką žada nuveikti.

Visuomenininkų sparnas iškels vienintelį šūkį: „Ar jums, piliečiai, reikia supančiotos savivaldos ir už partinio pavadėlio laikomo mero?“

Rezultatus kovo 1-ąją paskelbs mano gerbiamas žmogus, VRM pirmininkas, partijų supančiotas pirmininkas Zenonas Vaigauskas.

vam piliečiui, supančiota savivalda, kaip ir trumpu pavadėliu laikomas meras, nereikalingi. Abu suaugę, abu suprantame, kad centralizuoto valdymo sąlygomis nei laisvos europietiškos savivaldos, nei laisvos europietiško mero turėti ne-ga-li-me. Apie tai rašau, o ponas Zenonas privalo vaidinti, kad to nepastebi. O ką garbingam žmogui Zenonui daryti, jei ir jis yra parištas partiniu pavadėliu.

Pone Zenonai, kuris iš mudviejų laimingesnis?

■ ■ ■

Žiūriu į 2011 metų savivaldybių rinkimų statistiką. Klaipėdos miesto tarybą rinko tik 33,55 proc. klaipėdiečių, Panevėžio miesto tarybą - 36,62 proc. panevėziečių, Marijampolės - 36,57 proc., Šiaulių miesto - 39,43 proc. rinkėjų.

Tauta seniai neberenka savivaldybių, Seimo narių ir net prezidento - Dalia Grybauskaitė per praėjusius rinkimus gavo tik 27 proc. visų Lietuvos rinkėjų balsų. 2011 metų savivaldos rinkimuose net

■ ■ ■

▶ Dabar vienas pats kandidatuoti į savivaldos tarybos nario postą nebegali. Konstitucinė teisė rinkti ir būti išrinktam šiurkščiausiu būdu susiaurinta

■ ■ ■

Alytaus rajono Miroslavo miestelio gyventojas, mano senas bičiulis, knygius ir antikvaras sako: apie rimtus savivaldos rinkimus suvis negalime kalbėti, jei nerenkame seniūnų ir seniūnijų tarybų narių. Seniūnijų nerenkame todėl, kad Centras panaikino seniūnijos, kaip vietos valdžios, statusą. Seniūnijas pavertė savivaldybių padaliniais, kurie partijoms talkintų per savivaldos rinkimus. Tai nerimta. Verta rimtai pagalvoti, ar laisvi piliečiai suvis ką nors renka. Manau, kad per savivaldos rinkimus partijos ir jų satelitai tik iš naujo pasidalys valdžią, biudžetą ir valdišką turtą.

45-iose iš 60-ies savivaldybių į rinkimus neatėjo 60 proc. ir daugiau piliečių. Visų lygių rinkimuose gausiai dalyvauja tik partijos ir jų ištikimi elektoratai. Šie partiniai dariniai valdžias ir išsirenka.

■ ■ ■

Klausiu savęs: ar aš tikrai esu ištrūkęs iš sovietinės rinkimų sistemos gniaužtų? Klausiu jūsų: ar manote, kad per šiuos rinkimus bus kitaip? Klausiu rimto žmogaus Z.Vaigausko: kur mes gyvename, pirmininke, Gvatemaloje ar Europos Sąjungoje?

■ ■ ■

Ilgai sukau galvą, kodėl visos partijos taip liaupsino buvusią finansų ministrę Ingridą Šimonytę.